

POPOTNIK.

List za šolo in dom.

Izhaja 10. in 25. dan vsakega meseca, ter velja za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. — Posamezne številke dobivajo se po 15 kr. — Na anonimne dopise se ne ozira. — Rokopisi in na oceno poslane knjige se ne vračajo. — Spisi in dopisi naj se blagovolijo pošiljati (frankirani) vredništvu (Reiserstrasse 8), naročnine, oznanila in reklamacije pa založništvu: tiskarju J. Leonu v Mariboru. — Za oznanila plačuje se od navadne vrste, če se enkrat natisne 10 kr.

Individualnost pri poučevanju.

(Česki spisal V. Ptáček.)

(Konce.)

Za spomin n. pr. poizvemo ne zgolj iz tega, kar se je učenec doma naučil, marveč kako je v učnej uri memoriral. S tem spoznamo, koliko truda to učenje mnogemu nareja in kako potrebno je, da bi učil učitelj učence se učiti po načrtih skupaj v posameznih oddelkih.

Sploh je potrebno, da bi učitelj ne zgolj poučeval, marveč se z učenci tudi učil. Vsak učenec naj prinese domú od vsake šolske ure nekaj v glavi, a ne samo načrte k diagramom in tvarino k nalogam.

Da bi zamoglo biti učenje intezivnejše, mora se omejiti, značno omejiti. Učitelja sprovajajočega individualni pouk ne smejo ovirati končne poskušnje učencev, poskušnje inšpektorjev, itd. Učitelju se mora privoščiti čas, da bi zamogel učence kakor v šoli, tako tudi domá po njih zmožnostih z opravljanja oskrbovati.

Domače naloge so izvrstni pedagoški pripomoček k podpori šolskega učenja le dotlej, dokler se ž njimi moči gojencev ne prenapenjajo, ali zopet dokler radi prevelike lahkote nadarjenjšim učencem niso zoperne. Učenec mora vedno z voljo delati in sicer samostalno delati; učitelj pa vsemogoče braniti, da bi se prepisovanje, opeharenje, ki kaj pogubno na нравni in duševni razvoj učenca vpljiva, niti zgoditi ne zamoglo in tudi ne smelo.

K temu vede vrstenje domačih nalog. Pri številjenju n. pr. imam nemara ravrstene učence na dve kategoriji in poleg teh tudi podajam naloge. V vsakem predmetu so vprašanja težejša in lahkajša; ali reči katerih je vedeti potreba in druge, ki so zgolj koristne.

Kakó v strogem nasprotju z milosrdjem so bila na listkih napisana vprašanja, na katera je bilo odgovarjati pri semestralnih poskušnjah dijakom srednjih šol: Izvleci si težko, lahko — kakor imaš srečo! Takšna listkova poskušnja se ne da izgovarjati s pravičnostjo, marveč se pojasnjuje z brezobzirnostjo, brezvestnostjo — in ugodnostjo skušajočega.

Tudi k tehničnej ročnosti učencev pripomagamo, ako napeljujemo učence (meščanskih šol) geometrična telesa domá iz debelega papirja iz

delovati in jih učitelju prinesiti. Pridobiti je pa treba si eno, dve uri, da zamoremo učencem pomožni biti pri takem opravku, da jih spoznamo tudi od te strani in jim po njih zmožnostih zamoremo te vrste naloge odmerjevati, previdni v generalizovanju zahtev: Prinesite vsi pravilni osmerokotnik tak in tak — kolikor možno najlepše izgotovljen! — Tehnične zmožnosti niso vsakemu dane. Koliko potu in časa radi brezvspešnega ponavljanja dela pa tak osmokatnik od nezvedenca zahteva!

Toda popolnoma opustiti od geometrije, od risanja in realij pak najslabejših učencev tudi ne smemo, ker nismo k temu po zakonu opravičeni; zadovoljimo se pa pri tem z manjšim, naj tudi slabeji imajo veselje iz storjenega dela, ker s to radostjo se njih duh ojači in jih k novemu delu spodbada. Le ne obsodimo nikogar k pasiviteti; dajmo mu vsaj ponavljati odgovore učencev naprednejših.

Najnovejša pedagogika tudi greši s tem, da hoče prisiliti samodelavnost učencev, videčo jo zgolj v samostalni tvorljivosti, v iznajdljivosti. A vendar je tudi tem redkim umetniškim talentom potreba poprej podati elemente, ki bi jih sami kombinovali ter poprej mnogo raznih kombinacij ponarejali!

Le pogledjmo kam bi prišli v risanju, ko bi od vseh učencev zahtevali samostalnih izdelkov na temeljih podanih motivov.

Težko grešimo, sileči dijake k znanostim, h katerim povsem nobene zmožnosti niso, katerim znanostim se vsa njih individualiteta protivi.

Bolzanovi roditelji so vse storili, da bi se njih sin naučil risanja, slikarije in godbe. Prva dva predmeta so mu brzo spregledali, ker sta preveč napenjala in dražila njegove oči; a z godbo se je vkvarjal Bolzano še cela tri leta, dokler se ni tudi ž njo poslovil.

Ali kakó težko je mnogokrat tudi izreči istinito sodbo: Ti si k temu in temu nesposoben!

Nemara je le samo omahljiv a ne še nesposoben; nemara mu ne znamo njegove zmožnosti sprebuditi, kar bi bolj strokovnjaški učitelj nad njem dokazal, znabiti, da te sedaj slabe zmožnosti še le pozneje stopijo v razvoj — so drevesa, katera pozneje cvetó in pozneje obrodevajo sadje.

Konečno ti morda učenec ni naklonjen — tvoj značaj ga znabiti od tebe odstranja in on to netočnost spravi tudi na predmet, katerega poučuješ? Takó je tudi Bolzano v začetku svojih filozofičnih študij kakor sam v svojem životopisu pravi *). slabo pojmlil matematiko, ter več nego enkrat pohajal od enega k drugemu, proseč za pojasnenje! Tudi za njo ni pojavljal nobene priljubljenosti. Glavni vzrok teh nevspehov je bil odporen značaj Vydre, drugače zasluživnega profesorja matematike!

V teku teh študij ne samo, da se je Bolzano v matematiki izuril, marveč tudi obogatil jo z literarnimi doneski!

Razvidno je iz tega, da tudi postopanje učitelja z učenci na večrazrednih šolah ima svojo — temno stran!

Podobno nas ne sme zмести visoko čelo, niti kalno okó, niti počasni

*) Lebensbeschreibung des Dr. Bolzano. Sulzbach 1836, pag. 18.

telesni razvoj ali kaka druga unanjest. Nobena predpojatnost (Befangtheit), nobena antipatija, nobeno prenačleno preročstvo: Iz tebe ne boče nikdar nič! Pedagogika ni nobena pozitivna věda, ki bi se je iz knjig naučili; pedagogika je znanost težja, kakor katera druga, kajti človeški duh proučiti, ali vsaj njega težnje spoznati, to je toliko kot tajnosti odkrivati. Pri tem pa še pri mladini ni duh tolikanj močen, da bi se na unanjo zadostno pojavljal.

V životopisih mnogih znamenitih mož opazamo, da tudi zdravi, močni duh v slabotnej telesnej stranki prebivati zamore. O Newtonu se piše, da je bil telesno slab in se v svojej mladosti z pojmljivostjo ni kaj odlikoval. V njegovem času je živel v Nizozemskej fanté zamračen, bolehav. Toda ta poba dospel je že v 18. letu v poveljnika in zgodovinopisec (Macaulay: Zgodovina Anglije) pripoveduje, da „od Oktavianovih časov ni videl svet mladenča tako rano v državljana dospevsčega, kot je bil Viljen Oranžski“. Ta genij med državljani in poveljniki ostal je sicer bolehav tudi ko je postal že kralj Anglije. — V bitki Landenski stal je proti francoskemu vojskovodju, čegar genij podobno od zdravega telesa ni bil odvisen.

„Resnici je podobno“, čitamo v imenovanej zgodovini, da je med 120.000 bojovníki, ki so bili razvrsteni okrog Neerwindena pod zastavami vse zapadne Evrope najslabejšega telesa bil grbasti možicelj Louxemburg, ki je vodil ognjeni napad Francije in ozkoprsni kostljivec, ki je branil počasno umikanje Angležev, Viljelm Oranžski“.

Naj bi se toraj čudoviti in bedasti učenci poredko, a vzajemno poleg drug drugega nahajali, mi spregledamo obé ti postranosti. V obéh slučajih zamore izdatno pomagati zasebnostno poučevanje.

Opazovanje dijaka v šoli in zunaj šole, pri poučevanju in pri igrah, zamore še le takrat priversti k zaželjenim nasledkom, ako stopi šola v bližjo zvezo z robdino. Vsaj znamo da so mnoge zmožnosti podedovane, ter da se podeduje tudi naklonjenost k strastem, katera naklonjenost mora biti brzo čuvana, izpodrinjena. Marsikaj si o značaju učenca ne znamo razjasniti, ako nam ne pomagajo roditelji.

Tvoj učenec ima svojo pisavo — ti mu hočeš vsiliti svojo, zlasti svojo šolsko, berilno; toda učenec se ne vdá, marveč reže svojo dalje, a ti se trudi kakor hočeš. V tem ti dojde pismo od nja očeta — evo skoro ravno tista roka, kakor sinova — in oba, oče in sin sta imela druge učitelje pisanja.

To je zelo malenkostni primer. Toda tudi iz té malenkosti se učimo, da vsak učenec je in hoče, ter ima biti sam svoj, individualiteta. Imajoči to v spominu, si mnogo trpkost prihranimo, marsikateri srd odstranimo, ne zahtevajoč enako od vseh, marveč delovaje na to, da bi vsak, če tudi sè svojo nadarjenostjo nekako predrugačen, s pomočjo našega vpljivnega in uravnega razvoja svojo individualiteto dosegel.

„P. z B.“

Spisje v ljudskejši šoli.

Spisal Fr. Praprotnik.

(Dalje,)*)

Neki pedagog tudi trdi, da je spisje gorkomir, po kojem se šola spoznava in sodi. In kako bi se tudi ne. Vsaj je vendar neovzgljiva resnica, da šola, v kateri učenci izdelujejo dobre spise, ne more biti slaba; nasprotno nas pa njih ustno znanje prav lahko vara. Nas li ne uči življenje, da marsikateri človek ve lepo, mnogo in nespotično govoriti, ako mu pa veliš kaj zapisati, takoj ga začne po vsih udih trgati in niti stavka ne spravi na papir.

Ravno tako je tudi v šoli. Umetnost druge varati, tudi iz šole ni povsem izključena. Prav lahko je mogoče, da učenci pri skušnji dobro odgovarjajo; zapovej jim pa ta ali uni spis, takoj si jih usapil, ako se niso po pravem in poštenem potu poučevali; spisje ti torej pravo lice šole takoj odkrije. Prislovica govori: „Povej mi s kom občuješ, in jaz ti povem kdo si. Isto tako smemo po vsej pravici reči: „Pokaži mi spise tvojih učencev in jaz ti povem, kaka je tvoja šola“.

Vso to vrednost imajo pa spisi le takrat, ako so res samostojno delo učencev; samo mehanični ponaredki in posnetki že dovršenih izdelkov malo ali nič ne veljajo. Sicer pa to vsak v šolskih rečeh izveden človek takoj spozna, samo da le nekoje zvezke in naloge pogleda.

Koder se uči drugi deželni jezik, tam se tudi mnogo prestavlja. Te prestave pa nimajo drugega namena, nego da si učence po njih tuje uzore ložje in bolj zapomni. Učence pri prestavah na nobeno stran ne deluje samostojno, on ne išče misli in ne oblike, temveč vse to že ima pred seboj. Zato se pa tudi prestave nikakor ne morejo k samostojnemu spisu prištevati, in kdor bi to storil, bil bi na krivem potu. Po samih prestavah se učenci osnovnih šol v spisu prav nič ne izurijo.

„Po sadu jih bodele spoznali.“ Po tem, kako si vedo učenci v življenju pomagati, kako vedo šolske nauke vsak v svojih razmerah uporabljati, kako se znajo sami nadalje izobraževati, in pa s svojo omiko na druge upljivati, kako se jim bode pokoril jezik v besedi in pisavi, po tem pravim, sodili nas bodo naši učenci in drugi; uzrokov dovolj, da učiteljstvo splošnemu jezikovnemu pouku vse svoje sile in moči posvečuje!

Dospeli smo do konca. Preden sklenemo, naj še imenujemo vire, katere smo pri tem spisu uporabljali.

1. Dr. G. Lindner „Encyklopädisches Handbuch der Erziehungskunde“.
2. Dinter's Leben von ihm selbst erzählt.
3. Slomšek, Zbrani spisi 3. knjiga. Na str. 285 omenjene knjige najdemo besede, koje so vredne, da bi si jih vsak učitelj in duhovnik globoko

*) V zadnji številki sta se v tem sestavku neljube dva tiskovna pogreška vrnila, katere č. bralci naj blagovolijo takó le popraviti: Na strani 214 v 19. vrsti od zgoraj naj se bere „izdelano“ namesto „idealno“; v 5. vrsti od spodaj pa „pri popravkih najmanj potrebuje“ namesto „pri popravkih potrebuje“.

v sree zapisal in se tudi pri svojem poslovanju bodi si v cerkvi bodi si v šoli po njih ravnal. Slomšek piše:

„Da se človek po jeziku pozna, kje je doma, mu ni zameriti, saj se je tudi sv. Petru po besedi poznalo, da je bil Galilejec. Da pa nezarobljeno preveč po domače zavijaš, je sirovo in omikanemu človeku grdo, naj jo po gorsko zarobiš, ali po dolensko na dolgo potegneš; noroglavci te bodo ukarjali, godeci pa oponašali, kar se je celo pridgarjem rado godilo, in se še včasih zgodi, pa le takim, kateri si za oglajo maternega jezika premalo prizadenejo, in namestu v domači besedi napredovati, le zaostajajo; in taka nemarnost je kvara dobrega.“

4. „Unsere Pilgerfahrt v. Elise Polko str. 121. Wunder sind es, die ein guter Brief zu bewirken im Stande, — Formenfehler und Nachlässigkeit in der Fassung wirken dagegen eben so abstossend, wie eine schlechte oder lächerliche Toilette“.

Dostavek.

Kako bi se zamogel pouk v spisju v 2. šolskem letu pričeti in nadaljevati, to nam bode najbolj pojasnilo nekoliko nalog, katere hočemo tukaj priobčiti. Niso pa te naloge tako vestno in premišljeno sestavljene, kakor bi sicer morale biti. Zato tudi ne rečemo, da bi se le tako in ne drugače poučevalo, da bi se ravno te in ne tudi druge naloge izdelovale. Te naloge nam naj le eden izmed več potov, po kojih je moči hoditi, pokažejo. Prav lahko si bode toraj vsak več in boljših nalog sestavil, nego so le-te.

Pouk v prostem spisju se začne s tem, da se učenci vadijo izgovarjati in zapisavati imena reči in oseb, katere vidijo ali v šoli, zunaj, doma, na polju itd. Prve naloge se naj stavijo tako, da bode imena (samostalniki) stala v odgovoru v imenovalniku, ker je ta padež lagle od družih ločiti; pozneje ni treba več gledati na to. Take vaje se začnejo takoj, ko so učenci premagali prve težave mehničnega pisanja. Nazorni nauk podava tem vajam premnogo gradiva, tako da učitelj ne pride lahko v zadrego.

Vsaka naloga se izdela najpopred ustno, potem pa jo s kraja učitelj sam, pozneje pa kateri boljših učencev na tablo napiše. Jako dobro in koristno je, da učenci pri vsakej besedi imenujejo vse črke, kajti se tako vadijo v jezikovem sluhu in duhu. Napisano nalogo čitajo najpopred posamezno vsi zaporedoma, potem pa tudi vsi vkup. Sedaj se vsakej besedi zbrise zadnji zlog in učencem se veli, da to sami dostavijo, posamezno, skupno. Konečno se veli, da to napišejo na tablo, povsod dostavivši manjkajoči zlog. Drugokrat se pa lahko prvi zlog zbrise. Ker mora učenec poleg že misliti, kako bo zlog prav dostavil, tedaj je to že samostojno delo. Koliko pa se naj v eni uri dovrši, koliko v drugej, in je-li mogoče nalogo v eni uri popolnoma izdelati ali ne, vse to ni moči natančno določiti, kajti je preveč odvisno od krajevnih razmer, li učenci pridno šolo obiskujejo, povoljno napredujejo, itd. Učence z nalogami prehiteti in preobložiti, zlasti početkom nikakor ne kaže; bolje malo in počasi, nego veliko in hitro pa slabo. Dalje pa ko se učenci tako vadijo, hitreje in več nalog bodo zamogli izdelati. Tudi jim sčasoma ne bode nikake težave več

delalo, zapisati nalogo takoj na tablo, ko se je ustno izdelala, ne da bi se bila še popred na tablo zapisala. Le na pisavo bolj težkih besedi se bodo učenci še posebej opozorili. Tem potem svetujejo se vse sledeče naloge od 1—40.

1. a. V šoli je učitelj, učenec, učenka, tabla,*^{*)} stojalo, miza, stol, klop, omara, kreda, goba, črnilo, črnilnik, ploščica, kamenček, knjiga, zvezek, pero, podoba, razpelo, ravnilo, številni stroj, palica, svinčnik, stena, duri, strop.

1. b. V šo — je uči —, uče —, učen —, tab —, stoj —, mi —, stol, klop, oma —, kre —, go —, črni —, črnil —, plošči —, ka —, knji —, zve —, pe —, podo —, razpe —, ravni —, števil — stroj, pali —, svinč —, ste —, du —, strop.

2. Zunaj je cesta ali steza, železnica, jarek, vrt, plot, bučelnjak, zelišče, njiva, travnik, drevesnica, telovadišče, ledina, gozd, drevo, voda, reka, potok, mlaka, brv, most, sadunosnik, hlev, hram, hiša, vas, cerkev, vinograd, griček, planina itd.

3. Nož, sekira, sveder, kladivo, lopata, motika, kosa, grablje, srp, kramp, prelica, brana, oralo so orodja.

4. Jablan, hruška, sliva, čespelj, črešnja, breskev, marulica, nešpelj, kostanj, kutina, oreh so sadna drevesa.

5. Smreka, jelka, bor, mecesen, bukev, breza, hrast, lipa, jesen, javor, brest, gaber so gozdna drevesa.

6. Vol, krava, konj, osel, mula, ovca, koza, pes, mačka, kunec, prašič, kura, petelin, puran, gos, raca, pav so domače živali.

7. Lastovica, vrabec, škrljanček, slavček, kos, vrana, krokar, orel, senica, penica, kraljič, lišček, kanarec, škorec, sraka, golob, ščinkovec, pastaričica, kukovica, srakoper, žolna, brglez, detelj, drozg, udeb, sova, čuk, jastreb so tice.

8. Muha, bučela, metulj, hrast, osa, sršen, čmrlj, mravlja, obad, komar, strugalica, kobilica, bramor so žuželke.

9. Železo, baker, svinec, kositar, cink, srebro, zlato so kovine.

10. Krap, ščuka, postrv, sulač, slanik, mrena, klen, jegulja so ribe.

11. Mlinar, pekar, čevljar, tesar, mizar, klopučar, usnjar, steklar, zidar, ključar, sodar, lončar, kolar, sedlar, kovač, tkalec, krojač, klepar so rokodelci.

12. Mizar dela mize, stole, klopi, table, stojala, omare, predalnice, skrinje, zaoboje, posteljnake, umivalnike, pljuvalnike, odre, police, ravnila.

13. Na vrtu vidim grede, pote, grmiče, drevesca, rože, klinčke, ključke, vijolice, sirotice, patonke, narcise, šmarnice, solato, sadike, česen, čebulj, peteržilj.

14. Pomladi sejejo pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, grah, lečo, proso, ber, srakonogo, lan, konoplje

i. t. d. i. t. d.

^{)} Pridržiimo že po vsem udomačeno besedo „tabla“ iz lat. tabula, nem. Tafel in slov. tabla. Prav nepotrebno je rabiti „deska“. Še Preširen je učil, da s prenapetim purificiranjem jezika pridemo tako daleč, da nas nihče ne bo umel.

Ko so se tem potom učenci že dobro navadili zapisavati posamezne besede, stopi se korak dalje. Učenci začno odgovarjati po vprašanjih. Le-ta vprašanja naj bodo početkom tako sestavljena, da bode moral učenec vselej v golem stavku odgovoriti. Tudi se s kraja odgovor poda v oklepkih, pozneje pa ne več.

Tem nalogam, ki zamorejo prav mnogovrstne biti, slede naloge, v katerih učenec naravnoč svojo misel izreče v celem stavku. Veli se učencem, da od reči in oseb, katere vidijo v šoli, cerkvi, zunaj, doma, na polju, v kuhinji itd. nekaj povedo. Početkom se tudi ni treba ločiti, je li predikat, samostavnik, pridevnik ali glagol; pozneje se bode to lahko razločevalo, tako da izdelajo enkrat nalogo, v kateri je predikat samostavnik, drugokrat pa pridevnik ali glagol. Sploh ima tukaj vsak učitelj prav svoje torišče in nikakor ni moči reči, ravno tako mora biti in ne drugače.

Vsaka teh nalog izdelava se najpoprej ustno; potem jo pa učitelj ali pa eden boljših učencev napiše na šolsko tablo. Nalogo na tabli čitajo najpoprej posamezno, potem pa vsi vkup. Sedaj se zbrše pri vsakem stavku dopovedek in se nadomesti s črto. Manjkajoči del stavka učenci dostavijo, posamezno, vsi vkup. Končno izdelava vsak to nalogo na svojo tablo.

Drugokrat se izbriše osebek, na kar se naloga istim potom izdelava, ko popred. Za vsakim stavkom naredi se pika.

Učenci tako prav dobro izdelujejo take naloge, da-si še morebiti ne vedó kaj je stavek in še ne poznajo njegovih delov.

Da bode pri nalogah več spremembe, naj učitelj tudi slovnično tvarino obravnava, da mu bode dobro služila pri vajah v spisju, ko obravnava samostavnik, izpisovali bode učenci iz beril samostavnike, ter jih porabili v stavke, izdelovale se bodo sedaj naloge v jedinem, sedaj v dvojnem ali množnem številu. Pri glagolu bode učenci izdelovali naloge v sedanjem, preteklem in prihodnjem času. Vendar pa uči skušnja, da se otroci na tej stopnji več naučé iz žive slovnice, to je učitelj, nego pa iz mrtve; prvi pogoj dobrih nalog v prvem razredu je tedaj ta, da učitelj vedno pravilno govori; brez tega vse drugo malo koristi.

Ko so se učenci v teh nalogah že dobro izurili, opusti se pisanje na šolsko tablo in nalogo takej izdelava vsak na svojo tablo. Ko učenci tudi to dobro znajo, začno se sestavljati kratki popisi po enem ali drugem teh načinov, katere smo ravno kar označili.

Sedaj je pa tudi čas, da se vpeljejo spisni zvezki. Na nje se vsak teden po ena naloga vpiše. Umé se pa samo po sebi, da se mora vsaka naloga izdelati najpoprej na tablo, kjer jo učitelj pregleda in popravi; potem se še le vpiše v zvezek, kjer se še enkrat pregleda in oceni.

15. naloga. Kaj je brat? (učenec) Kaj so oče? (kmet) Kaj je cerkev? (hiša božja) Kaj je oreh? (sadno drevo) Kaj je vino? (pijača) Kaj je krava? (domača žival) Kaj je zajec? (divja žival) Kaj je breza? (gozdno drevo) Kaj je ščuka? (riba) Kaj je svinec? (kovina) Kaj je apnenec? (rudnina) Kaj je modras? (kača) Kaj je steklenica? (posoda) itd.

(Konec prih.)

Kronika

ljudske učilnice pri D. Mariji v puščavi.

(Nadaljevanje.)

Podučitelji.

Kavčič Pavel iz Kranjskega 1873—1874.
Brezovnik Anton od maja 1874— avg. 1875,
Javnik Gabriel od maja 1876— avg. 1880,
Stibler Janez od oktobra 1880.

Plačilni red.

Pri razdelitvi vseh šol na Štírskem v 4 plačilne rede l. 1870 se je tukajšna šola v 3tji plačilni red uvrstila.

Dohodki učiteljstva.

Počenši z dné 1. jan. 1871 l. odmerilo se je učiteljem stalno plačilo, ki je znašalo za vse stalno nameščene učitelje 400 fl. na leto; podučitelji pa so dobivali po 60% stalne plače, tedaj 240 fl. Pokrilo se je to z dokladami, ki so se plačevale v okrajni šolski zaklad.

Ko so se l. 1873 učiteljske plače z novega uredile, se je 600 fl. na leto odločilo kot stalno plačilo za vse šole v 3 plačilnem redu. Razun tega dobiva nadučitelj 50 fl. opravilne doklade. Vsi stalno nameščeni učitelji imajo pravo do petletnih doklad, kojih vsaka znaša 10% stalne učiteljske plače.

Provizorični podučitelj dobiva po 60%, stalni pa po 80% stalne učiteljske plače; prvi ima tedaj 360, drugi pa 480 letnih dohodkov.

Vse učiteljske plače se od l. 1873 plačujejo iz dežel. šolsk. zaklada, kateri se zvečinoma z deželnimi dokladami zalaga.

Učencev

je bilo v letih	1870	izmej 100	za šolo	spodobnih	60	obiskajočih
1871	"	92	"	"	67	"
1872	"	110	"	"	74	"
1873	"	125	"	"	90	"
1874	"	120	"	"	98	"
1875	"	110	"	"	90	"
1876	"	157	"	"	90	"
1877	"	152	"	"	100	"
1878	"	123	"	"	98	"
1879	"	153	"	"	125	"
1880	"	148	"	"	126	"
1881	"	133	"	"	90	"
1882	"	142	"	"	132	"

Opomniti je, da navedena števila niso po vsem zanesljiva, zlasti ne iz prvih let, ker deloma šolska matrika ni bila natančno sestavljena, deloma pa tudi šolske oblasti niso strogo izvrševale zakona o šolskem obiskovanju. Število šolo obiskajočih otrok bilo je tedaj mnogo manjše, nego se imenuje. Zdatno se je pa obiskovanje zboljšalo v času, ko je okr. šolsk. svetu predsedoval okraj. glavar pl. Pavič, ki si je na vso moč prizadeval, da šolsko obiskovanje uredi.

Šolski troški.

Kakor kažejo šolski računi, se je za šolske potrebe potrošilo v letih:

1870	174 fl. 3 kr.
1872	5183 „ 63 „
1873	
1874	
1875	
1876	681 „ 99 „
1877	903 „ 83 „
1878	269 „ 16 „
1879	359 „ 76 „
1880	277 „ 8 „
1881	191 „ 89 „
1882	234 „ 12 „
1882	208 „ 30 „

Da so v letih 1872 — 1876 troški tako močno narasli, to je pouzročilo stavljenje nadstropja na prizemeljsko šolsko izbo.

Šolski troški plačujejo se iz zaklada kraj. šolsk. sveta. Zalaga se pa ta zaklad z doneski občin, ki so ali cele ali pa le deloma vsolane.

Tukaj prilaga občina Činžat 54⁰/₀, obč. Kumen 23⁰/₀, obč. sv. Lovrenc 13⁰/₀ in obč. Rotenberg 10⁰/₀ v šol. zaklad.

Poučni jezik.

Poučuje se v sloj. jeziku, kateri je z malimi izjemami materni jezik učencev. Na podlagi slovenščine uči se tudi nemščina, kolikor to dopuščajo čas in okolščine.

Učni predmeti.

Uče se vsi predmeti našteti v § 3 zakona z dne 14. maja 1869 l. V podlago pa služijo učni načrti, katere je l. 1874 izdalo naučno ministerstvo oziroma c. kr. dež. š. svet.

Učne knjige.

Od učnih knjig, odobrenih od vis. naučnega ministerstva se na tukajšnji šoli sledeče rabijo:

1. Zgodbe sv. pisma,
2. Veliki katekizem,
3. Začetnica in prvo berilo, spisal J. Mikložič,
4. Slovenisch-deutsche Fibel, v. J. Mikložič,
5. Drugo berilo,
6. Tretje berilo,
7. Prva nem. slovnica,
8. Druga nem. slovnica,
9. Prva računica,
10. Druga računica,
11. Tretja računica,
12. Četrta računica,
13. Peta računica za eno- dvo- in trirazredne šole.

Že v prvem delu kronike smo rekli, da so se pred letom 1848 le nemške knjige v šoli rabile in da je bil učitelj Fr. Vučnik prvi, ki je slovensko-nemška Slomšekova berila vpeljal. Le-te knjige rabile so se do leta 1870. Tega leta pa so se izdali čisto slovenski berili, I. in II. ker pa leta berila niso bila izdelana po novih učnih načrtih, zato se je sklenolo, da se izdado nova berila, ter se je v ta namen sestavil poseben odsek, v katerem je predsedoval deželni šolski nadzornik Jan. Aleks. Rožek.

Prva je izišla „Začetnica in prvo berilo“ spisal Janez Mikložič, učitelj na c. kr. vадnici v Mariboru l. 1878. Leta 1879 prišlo je II., 1880 pa III. berilo na svetlo. Vse te knjige so se takoj po izdajanju tukaj vpeljale.*)

Pouk v telovadbi.

V telovadbi se poučuje v poletnem času v dveh oddelkih na prostoru poleg cerkve, v zimskem času pa se ta pouk omeji na vaje v šol. izbi.

Vsakdanji poučni čas.

Poučuje se v zimskem in letnem tečaju v II. razredu od 9 — 12 ure dopoldan in od 1—3 ure popoldan; v I. razredu pa od 9¹/₂—12 ure dopoldan in od 1—3 ure popoldan.

Pouk v kmetijstvu.

V kmetijstvu se poučuje na podlagi v to stroko segajočih branj v berilih. Umé se samo ob sebi, da se je na različne kmetijske stroke le toliko ozirati mogoče, kolikor to čas in okolščine dovoli. S posebno skrbjo pa se goji sadjereja, katera se ne uči samo teoretično, ampak tudi praktično. V podporo temu pouku služi l. 1882. ustanovljen šolski vrt.

*) Razun Rožeka bila sta v odseku za izdajanje šolskih bukev tudi še Peter Končnik, sedaj ravnatelj c. kr. gimnazije v Celju in pa Fr. Robič, c. kr. nadzornik. Nekoliko je pri sestavljanju knjig tudi moja malenkost sodelovala.

Kmetijski napredovalni tečaj.

Dne 27. dec. je vodja tukajšne šole predložil okrajnemu šolskemu svetu učni načrt s prošnjo, da se ustanovi kmetijski tečaj, v kar je deželni šolski svet privolil ter dne 31. dec. 1881 semkaj naznanil.

Namen tega tečaja je, da iz šol stopivši učenci dobe priliko, da to kar so se v vsakdanji šoli učili, ponove ter si pridobe še drugih a za življenje jim potrebnih znanosti.

Ves pouk v tem tečaju se izključljivo le na kmetijstvo ozira.

Poučuje se po nedeljah in sicer vsakokrat po 2 uri.

Počitnice in počitni dnevi.

Po naredbi vis. c. kr. dežel šol. sveta z dne 3. avg. 1876. l. so na šolah po deželi s celodnevnim poukom, razun nedelj in zapovedanih praznikov vsi četrtki celega leta prosti dnevi. Ako se pa praznik obhaja dan v tednu, tedaj se mora mesto nja v četrtek prej ali slej poučevati. Po ravno isti naredbi trpe počitnice o Božiču od 24. dec. — 2. jan.; o veliki noči pa od srede (incl.) pred, do srede (excl.) po veliki noči.

Šolskim vodjam je dovoljeno, da smejo v spomladi po en dan uka oprostiti. Tudi v dan godovanja Njih Veličanstev cesarja in cesarice, in v dan rojstva Njih Veličanstva cesarja ni poučevati.

Glavne ali velike počitnice trpele so do l. 1878 od 15. sept. — 1. nov. tega leta pa se iz raznih uzrokov preložile v čas od 1. sept. — 16. oktobra. Le-ta naredba pa našim krajnim razmeram nikakor ni ugajala, radi česar se je l. 1883 zopet prenamenila tako, da odsihdob počitnice zopet od 15. sept. do 2. nov. trpé.

(Dalje sledi.)

Narodno blago.

XXXIV.

Kako se je zvedelo, da so raki vžitni?

(Narodna pravljica iz Radgonskega okraja.)

Pred mnogo mnogo leti je živela v času yelike draginje vboga vdoya s tremi otroki. — Blizo njene majhne bajtice se je vil potok, v katerem je bilo vse živo rakov. Nikdo še tedaj ni vedel, da so te živali okusna jed.

„Ljuba mati!“ reče starejši deček nekega dne, ko so bili vsi že tako lačni, da se jim je črno pred očmi delalo, skuhajate vendar nekoliko teh črnih živali, saj gládú umreti moramo takó ali takó! Mati res skuha nekaj teh živali in ko postavi lonec, sedaj lepo rudečih živali na mizo, se je razširjal po sobi prijeten duh. Z veliko slastjo so jih vžili mislé, da se bodo strupenih živali najedli. — A kmalu so se prepričali, da raki niso strupeni, ampak da so tečna

in zdrava jed. Od zdaj zanaprej so vsak dan skuhali toliko teh živali, da niso glada trpeli.

Ljudje so se zelo čudili, kako zamore tako vboga vdova v tej draginji sebe in otroke s potrebnim živežem preskrbeti. — Pozneje se je še le zvedelo, od česa se vdova živi. Od tega časa se vé, da so raki zdrava in okusna jed.

A. K.

Književna poročila.

Josipa Jurčiča zbranih spisov III. zvezek, kateri obsega na 277 str. male 8 Jurčičeve pripovedne spise iz leta 1865, 1866 in deloma iz leta 1867 se je sredi meseca julija začel razpošiljati in izdajati. Vsebina tej prelepi knjigi je ta: 1. „Domen“. Povest („Slov. Glasnik“ 1865). — 2. „Jurij Kobila“. Izvirna povest iz časov lutrovske reformacije („Slov. Vila“ 1865). — 3. „Dva prijatelja“ („Slov. Vila“ 1865). — 4. „Vrban Smukova ženitev“. — Humoristična povest iz narodnega življenja. („Slov. Glasnik“ 1865). — 5. „Golida“. Povest po resnični dogodbi. („Slov. Glasnik“ 1866). — 6. „Kozlovska sodba v Višnji Gori“. Lepa povest iz stare zgodovine („Slov. Glasnik“ 1867). — Tudi te povesti kažejo Jurčičev izvanreden pripovedovalen talent in prepričani smo, da jih slovensko občinstvo ne bode brez prida in notranje zadovoljnosti bralo; zatoraj se tudi nadajamo, da bodo Slovenci radi segli po tej res lepi knjigi. Cena ji je nevezani 70 kr., v krasne Bonačove platnice vezani pa 1 fl. 20 kr. — Sploh pa priporočamo, da se naši čast. bralci naročé — ako še tega storili niso — tudi na prejšnje in prihodnje zvezke Jos. Jurčičevih „zbranih spisov“ in je v tej zadevi opozarjamo na dotično „Vabilo k naročbi“. (Glej „Popotnik-ovo“ 8. štev. str. 125.)

Das blinde Kind in der Schule der Sehenden. Von Wenzel J. Binder, Lehrer und Director-Stellvertreter im k. k. Blinden-Erziehungs-Institute in Wien. Verlag v. F. Eipeldauer u. Comp. Wien. Ta knjižica je namenjena učiteljem, in gosp. pisatelj nas vanji pouči, v katerih predmetih in kako se lahko slepi otroci s polnočutnimi skupno poučujejo in kaj da zamore ljudska šola sploh storiti za odgojo in pouk take dece. Dobro bo služila knjižica učitelju, ki ima med svojimi zdravimi učenci slepega otroka. Cena ji je 20 kr.

Dopisi.

Mar borska okolica. 3. julija t. l. je imelo uč. društvo mariborske okolice izvanreden zbor. Ko je g. predsednik prečital došle dopise, je razpravljaj g. G. Majcen vprašanje o „šolskih hranilnicah“. Povod temu razpravljanju dala je knjižica, v kateri je objavljen govor g. dr. Reicher-jev, ki ga je govoril pri zborovanju Knitelfeld-skega uč. društva. Ta mož iskreno zagovarja šolske hranilnice. Poročevalec častno povdarja plemenito in odločno odbijanje vseh napadov, ki so šolske hranilnice in njihovega zagovornika doletele; vendar se pa na nasprotno stališče postavi in kratko reče, da je nasprotnik šolskih hranilnic. Res je — govori —, da moramo otroke štedljivosti vaditi, ali s tem, da jim pomagamo nabirati denar, ki je sredstvo, s katerim lahko do-

spejo do blagostanja (še ložje pa do zlega) smo opravili komaj deseti del cele naloge. Govornik zagotavlja, da bi le pod tem pogojem bil pripravljen učencu pri nabiranju denarja pomagati, ko bi imel tudi priložnost ga napeljavati, kako se denar porabi, ali ko bi vedel, da tudi stariši štedljivost kot naravstveno čednost spoznajo in čislajo. — Razgovorjanje o tem predmetu je bilo živahno; stavilo se je več predlogov, obveljalo je pa govornikovo mnenje, in društvo se izreče zoper šolske hranilnice. — Sedaj poroča g. Cizel v kratkem o delovanju penz. zavoda za vdove in sirote št. učiteljev in stavi predlog: „Udje učiteljskega društva mariborske okolice naj pri vsaki seji 5 do 10 kr., ali kolikor kdo hoče, temu zares blagemu zavodu darujejo.“ (enoglasno sprejeto). — Konec seje $\frac{1}{4}$ l.

Iz Ljutomer. V dan 31. julija imelo je naše učiteljsko društvo svoje redno zborovanje. Gospod predsednik naznani, da naše društvo ni pristopilo k vrtnarskemu. Potem je prišla točka o bukvarnicah. Ker gosp. poročevalec ni bilo navzočega, oglasi se Jos. Freuensfeld ter pove svoje menenje o šolarskih bukvarnicah. Pričela se je debata, katere so se udeležili gg. Kryl, Horvat, Pušenjak. Prvi nam tudi obširno pripoveduje o českich šolarskih bukvarnicah. — Prišla je za tem točka predlogov. Tu oglasi se J. Freuensfeld ter nekako sledeče govori: Izmed nas je vsakemu znano, kake razmere so med štaj. uč. Lehrerbundom in slovenskim učiteljem. *Gledé na to, da se imenovana učiteljska zaveza prav malo briga za naše šolske razmere v spodnjem Štajerju; gledé na to, da še se manj briga za naša društva; gledé na to, da se celó nič ne ozira na opravičene zahteve nas slovenskih učiteljev; glede na to, da naše najmilejše svetinje, naš jezik in našo národnost zasramuje in zasmehuje velika večina nemških udov imenovane zaveze, stavim predlog: Naše društvo naj izstopi iz imenovane učiteljske zaveze. Ta predlog je bil z navdušenjem sprejet. Na to je bila sklenjena seja.* Josephus.

Iz Slov. goric. Včera, dne 31. julija imelo je učiteljstvo Radgonskega in Mureškega okraja v narodni šoli v Mureku svojo uradno letno konferenco. Navzočih je bilo okoli 40 učiteljskih moči. Predsednik g. c. kr. okraj. šolski nadzornik Franc Robič otvori sejo točno ob 8. uri s prisrčnim pozdravom na navzoče, trikratnim „hoch“ klicanjem na Nj. Veličanstvo in imenovanjem gosp. Bauera, Mureškega nadučitelja podpredsednikom. Zapisnikarjema sta bila po predlaganju zvoljena g. Grohmann in gspdcn. Berta Hödl. G. predsednik izraža svojo zadovoljnost o dobrem stanju šol v vsakem obziru, ter temeljito razpravlja pedagogično prednašanje v šolski disciplini. O posameznih predmetih naznanja na dalje svoje opazke, kaj in kako bi se dali poboljšati na posameznih šolah ter poda osobito o postopanju iz zgodovine podroben načrt, posebno omenja, da naj se zgodovinske slike nikakor ne čitajo učencem, nego z navdušenostjo na pamet prednašajo, ako se hoče navdušenost in ljubezen do domovine in Najvišje rodovine pri učencih doseči. Za vso jako temeljito, poučljivo a vendar razmeroma kratko razpravo moramo g. nadzorniku posebno hvaležni biti. Predmet „Kako naj se lahkomišljeni otroci doma in v šoli vzgojajo?“ razdelila sta si gg. referenta Neuhold iz Mureka in Nedok iz Radgone tako, da je prvi obravnaval vzgojo zgoraj omenjenih otrok v šoli, a drugi doma. Navzoči so osobito izvrstno prednašanje g. Nedoka pohvalno odobraval. G. Dr. zdravilstva Langmann iz Straden-a nam je praktično pokazal, kako s šolsko mladino postopati pri telovadbi na telovadnem orodju, ter o tem izdelal podroben načrt. G. predsednik se mu je v imenu navzočih za ves trud prav prisrčno zahvalil. Jako zanimivo pa je bilo prednašanje g. Ketza učitelja vinoreje na sadje- in vinorejski šoli v Mariboru. G. govornik nam je razlagal, da niso samo slabe letine in ponarejanje vina krive, ka naše vino brez haska v kleteh leži in se nikdo za-nj ne briga, nego jeden najvažnejših vzrokov je ta, da naše poprejšnje trsove v sedajšnjih za to trsove neugodnih klimatičnih razmerah ne donáša več tako izvrstnega blaga, kakor poprej. Treba bode ga

tedaj z novim, za sedajšnje neugodne klimatične razmere vendar primeroma dobro blago donšajočim nadomestiti. Pri tej priliki nam je naznanjal tudi takšna plemena trsov, ter jih na podobah kazal, opiraje se pri vsem na skušnje. Da pa trsju ne bode škodovala v nekih krajih že hudo škodo provzročivša trtna uš, treba je takšno trsje saditi, kterege se uš ne loti, in na to trsje potem zlahtna plemena cepiti. Kako se to godi, pokazal nam je ta gospod na lastnih naravnih poskusih, ter nasvetoval, kdor hoče o vsem tem kaj natančnega zvedeti ali kakšna plemena dobiti, naj se obrne na ravnateljstvo dotične vinorejske šole. Takšna prednašanja se ne dajo dovolj priporočati, posebno v naših vinogradnih krajih in smo tudi mi g. predsedniku, ki je to prednašanje provzročil, kakor g. prednašatelju iz srca hvaležni. Po vsem tem so se vršile navadne manj važne stvari, kakor različna poročila in volitve; ker je bil vsopred dokončan, konča tudi g. predsednik sejo ob $\frac{1}{2}$ 2. uri popoldan.

J. K.

Iz Varšave Ni mogoče zanikovati, da bi Poljaki v duševnem obziru ne imeli tega, kar tvori narod. Istina, da je davna, mogočna Poljska raztrgana in razdeljena med trojna vladarstva, pa duševni interes ločenih med sabo enoplemencev je in ostaja vedno enako živahen, kot je bil v kedajšnjih „dobrih“ časih. — Poljaki imajo dandanes za razvoj svoje bogate književnosti čvetero glavnih ognjišč; Poznanj, Levov, Krakov in kraljevo Varšavo. V Levovu in Poznanju se izdajajo le bolj časniki, folijanti, manjše obsežnosti, v tem ko proizvajata Krakov in Varšava vže velike zbornike v časopisnej obliki, takó zvane „žurnale“. Krakov se v tej stroki ponaša sè svojim „Przegladom Polskim“ in „Przegladom Powszechnym“, čijih vsak mesečni zvezek obsega na 10 pól vel. 8". A danes naj mi bo dovoljeno spregovoriti nekoliko o tiskovnih produkcijah v Varšavi. Dnevnikarstvo je v Varšavi najbolj razširjeno in ima tudi na časnike te vrste po drugod največ naročnikov. V Varšavi od šesterih velikih dnevnikov nima nobeden manj od 4000 naročnikov; „Kurier Warszawski“ jih ima celó 20.000. Da bi navel zgolj imena manjših listov, kakor tednikov in listov za razne stroke, pa mi je tu odmerjeno premalo prostora. Naj toraj izvedo č. čitatelji „Pop.“ za danes samo, koliko ima Varšava više imenovanim podobnih „žurnalov“. Najstarejši je obsežna „Biblioteka Warszawska“, ki se je narodila vže pred 40 leti. V njej je zbranih vže tolikanj umotvorov poljskih pisateljev, da kdor bi posedal vse nje letnike, imel bi res pred sabo celo vse stroke znanja obsežajočo biblioteko. Njej v obok postaviti se zamore obširni „Ateneum“, ki ustanovljen 1875 l. se trudi čedalje bolj in bolj zdokonačevati, ter se že prosto zamore na stran postaviti glasovitemu francoskemu „Revue des deux Mondes“. Kritika, leposlovje, znanstveni spisi, vse to je v njem kaj uzorno zastopano. Na dalje še nahajamo dvakrat na mesec izhajajočo „Niwo“, katera poleg „Kronike rodzinne“ je kaj priljubljen časopis poljskih rodbin. Kaj znamenito je, da je tej poslednjej vrednik ženska roka gospé Konopnicke a tudi večji del gradiva pohaja od poljskih pisateljic. Takšni listi so tudi „Bluszez“ „Kólko rodzinne“, in „Swit“, v katerih se sprovaja borba teh peresnih amozonek za enako právo žen z moškimi, kar je tolikanj laglejše, ker med Poljkami je veliko slavnih pisateljic, ki zavzemajo že na slovstvenem polju dosti znamenito mesto. Zlasti leposlovje se od njih kaj marno goji. Izvrstni časopisi so še: „Biblioteka najcelnejszych utworów literatury europejskiej“, „Biblioteka rolnicza“, „Biblioteka umijetnosci lekarskich“, „Biblioteka umijetnosci prawnych“, „Medycyna“, „Muzeum sztuki europejskiej“, „Przeglad katolicki“ pa „Przyroda i przemysl“. Humoristični so: „Kolce“, „Mucha“ in „Zorza“. Po izvirnih slikah bogato oskrbovani pak so tam še razširjeni ilustrovniki, kakor: „Klosy“, „Tygodnik ilustrowany“ in „Biesiada literacka“, vsi skrajno národni, s čemur presežajo celó liste enake stroke, ruske. Veliko važnost pa zavzemajo v poljskem slovstvu večjidel tú izhajajoče „Enciklopedije“, kakor pred nekaj leti izišla „Encyklopedija rolnicza“ (vse delo, 6 debelih zvez-

kov, velja 48 gld.) in ravnokar tudi izhaja: „Encyklopedija koscielezna“, pa znamenita „Encyklopedija wychowawcza“ (pedagogična), ktera enkrat dovršena bo obsezala vso pedagogičsko znanost, ter „Słownik geograficzny“. Isto tako posedata poljska literatura tudi tukaj izišlo „Encyklopedijo ogólno wiedzy ludzkiej“ dasi tudi še pravega „Słownika naukowego“ desedaj pogrešamo. Ako pa še vzamem v poštev, da je izišlo v Krakovi v zbirki z naslovom „Biblioteka Polska“, ter v Lipskem izhajajočej zbirki: „Biblioteka pisarzy polskich“ že ogromno veliko del poljskih pisateljev in se jih še posamezno veliko izdava, pa se že iz teh malih potéz lahko razvidi, kako napreduje poljski národ na svojem slovstvenem polju, ki se zamore smelo tekmovati z vsakim enako brojnim drugim narodom evropskim, zlasti ker tudi ostala ognjišča kaj marno spolnujejo svoj poklic. O ko bi zapopadel v pravem smislu tudi mišljenje slovansko!

Novice in razne stvari.

[Presvitli cesar] je podaril kraj. šolsk. svetu v Podsredi za zgradbo nove šole 200 fl. podpore iz svojega.

[Imenovanje.] Gosp. Fran Hubad, profesor in začasni vodja deželne podgimnazije na Ptuju imenovan je profesorjem na prvej državnej gimnaziji v Gradcu.

[Izpraševalna komisija v Gradcu.] pred katero bodo imeli v prihodnjih 3 letih učitelji svoje izpite učiteljske sposobnosti za ljudske in meščanske šole delati, je sestavljena iz teh le gospodov: J. A. Rožek, c. kr. dež. šolski nadzornik, predsednik; dr. Karl Hirsch, ravnatelj učiteljišča v Gradcu, I. preds. namestnik; A. Marek, vpokoj. gimnazijalni profesor, II. preds. namest.; dalje Fran Janežič, prof. na mariborskem učiteljišču; Fran Hauptman, Franz Ferk, Albert Gaubi, Karl Koschatzky, vsi profesorji na učiteljišču oziroma izobraževališču za učiteljice v Gradcu, Ignaz Gugl, ravnatelj mešč. šole in okr. šolski nadzornik in Josef Gaubi, vadniški učitelj, oba v Gradcu.

[V dvorazrednic] razširiti je c. kr. štaj. dež. šol. svet dovolil narodno šolo pri sv. Florjanu v rogačkem okraju.

[Novi katalog] svojih bukev je dne 1. julija t. l. izdala direkcija c. kr. zaloge šolskih knjig na Dunaju, na kojega naše čast. bralce s tem opozarjamo.

[Uradna učiteljska konferenca] za sv. lenarški, mariborski in slov. bistrički okraj bode se letos dne 4. septembra v Mariboru v poslopju višje realke vršila. Reševale se bodo mej drugim te-le naloge: a) Razmerje realij k jezikoslovnemu pouku v narodni šoli. Poročevalca gg. Nerat in Gratze. b) Stavkova razčlenba (Satzanalyse) — poučni poskus. Poroč. gg. G. Majcen in J. Lasbaher.

[Dekliška izobraževalna šola] (Mädchenfortbildungsschule) se letos odpre v Beljaku.

[Krvoločno učiteljico], gospo Selinger, predstojnico deklinški šoli v Tarnopolu, katera je neubogljivo deklico z bučikami zbadala, so obsodili pretekli mesec na 10 dnij v težko ječo oziroma v globo 250 gld.

[Šolstvo v Teksasu.] Država Teksas v Ameriki žrtvuje za šole več, nego-li katera druga ameriška država. Podpore normalnemu vsencilišču, gospodarsko-obrtniškeji šoli in ostalim javnim šolam znašajo skoro sto milijonov dolarjev (94,847.000 dol. na leto.) Javne šole se vzdržujejo z odstotki od dolgov od šolskih zemljišč in deloma tudi z nabranimi davki. Minulo leto poučevalo se je v šolah na deželi poprečno $4\frac{3}{8}$ meseca, v mestih skoraj 7 mesecev. Za šolo godnih otrok je bilo 295.334, za njih poučevanje plačala je država 1,078.273 dol. ali 3.61 dol. za otroka. Po letošnjih zapiskih pohajalo bo v šolo blizo 310.500 otrok in s tem združení stroški bodo znašali 1,375.000 d.

(441 dol. za otroka); torej je mogoče pričakovati, da bo poučevanje trajalo povprečno 5½ meseca. V tem zapisniku pa se ne nahajajo otroci od 14—16. leta, ki bodo vsled novo sprejetega zakona tudi hodili v šolo. Država vzdržuje dve normalni šoli (eno za belokožnike in eno za črnce), kjer se dijaki izobražujejo za učitelje. A ne samo, da je pouk zastoj, marveč država plača učencim se tudi prebivališče in hrano. Na leto po dva meseca podpira država 31 drugih normalnih šol za belekožnike in 11 za črnce. Poprečno hodi v eno po 25 oseb in tako se blizu 1000 oseb za učiteljski stan pripravlja. Država ima še okoli 40 milj. akrov ali oralov zemlje, ki zamorejo v prospeh javnih šol prodani biti.

[Višje šole v Evropi]. V knjigi „države evropske“, katero je izdal v 4. natisu Brachelli, beremo, da ima danes

Nemčija 22 višjih šol, 5011 profes., 25.442 slušat.

Avstrija 10 „ „ 979 „ 15.573 „

Angleška 8 „ „ 509 „ 18.170 „

Angleška ima še 7 „colleges“. Francoska nima državnih višjih šol, ampak le fakultete, in sicer 13 jurističnih in 15 medicinskih, potem 15 pripravljalnih šol za medicino in 30 „facultés des sciences et de lettres“ in 5 katoliških višjih šol. Po vseh teh šolah uči 1184 profesorjev 15.526 učencev. Dalje ima

Laška 17 drž. viš. šol, 1655 profes., 11.728 slušat.

Rusija 8 „ „ „ 709 „ 10.305 „

Danska } 4 „ „ „ 243 „ 3425 „

Švedska } 4 „ „ „ 243 „ 3425 „

Norveška } 4 „ „ „ 243 „ 3425 „

Holandska 5 „ „ „ 192 „ 1685 „

Belgija 4 „ „ „ 253 „ 4072 „

Švica 6 „ „ „ 375 „ 2031 „

Španjska 10 „ „ „ 475 „ 13.722 „

Rumunija 2 „ „ „ 87 „ 693 „

Laška ima poleg državnih še 4 zasebne višje šole. Portugalska, Grška, Srbija in Turška imajo po jedno samo višjo šolo.

[Koledar za 10.000 let], od l. 3000 pred Kristovim rojstvom, do l. 7000 po kr. r. izdelal je učitelj Blitz na Moravskem. Cena 1 gold. 20 kr.

[V dve sto petnajstih jezikih.] V založbi angleškega svetopisemskega društva za izdavanje biblije izišla je v Londonu v krasnej opravi mala knjižica, ki obsega samo en stavek svetega Pisma preloženega in natisnjenega v 215 jezikih in narečjih starega in novega sveta. Stavek se glasi: „Kajti tako je Bog svet ljubil, da je dal svojega edinorojenega sina, da bi vsak, kdor vanj verje, se ne pogubil, marveč imel večno življenje“.

Kratkočasnica. Vrli računar. — Učitelj: „Nace! Ko bi bil ti že velik, tolaki ko sem jaz in bi gleštal tisoč goldinarjev. Kupil bi si pa hišo za deset tisoč goldinarjev; kaj bi še potreboval?“

Nace: „Bogato ženo.“

T. Dernjač.

Spremembe pri učiteljstvu.

Na Štajerskem: Gosp. Karl Faiss, učitelj na Keblu dobil je uč. službo pri sv. Emi (šmarijski okraj), gosp. France Pečar, učitelj pri sv. Marjeti pod Ptujem pa učit. službo na Humu v ormužkem okraju. — Gosp. Franc Gajšek, zač. učitelj v Kalobju (Celje) in gosp. Viljem Neuner začasni učitelj na Muti (Hohenmauten) postala sta stalno nameščena. — Gospodična Marija Walter, podučiteljica pri sv. Jurju v Slov. gor. pride v Radgono.